

Kodeks postępowania cywilnego

Tom I
Komentarz | Art. 1-729

A. Góra-Błaszczkowska (redaktor)

KOMENTARZE
KOMPAKTOWE

WYDAWNICTWO C. H. BECK

Kodeks postępowania cywilnego

KOMENTARZE
KOMPAKTOWE

Kodeks postępowania cywilnego

Tom I
Komentarz | Art. 1–729

Redaktor:

prof. UWM dr hab. Agnieszka Góra-Błaszczkowska

Autorzy:

prof. UŁ dr hab. Sławomir Cieślak, dr Paweł Cioch,
dr Radosław Flejszar, dr Katarzyna Gajda-Roszczyńska,
prof. UWM dr hab. Agnieszka Góra-Błaszczkowska,
dr Agata Harast, prof. zw. dr hab. Janusz Jankowski,
Miłosz Kaczyński, dr Michał Krakowiak,
prof. UŁ dr hab. Ireneusz Kunicki, dr Małgorzata Malczyk,
dr Maciej Muliński, dr Mariusz Sorysz

Wydawnictwo C.H. Beck
Warszawa 2013

Propozycja cytowania:
R. Flejszar, [w:] *Góra-Błaszczkowska* (red.), KPC. Tom I.
Komentarz do art. 1–729, Warszawa 2013

Poszczególne części komentarza opracowali:

Sławomir Cieślak: art. 206–226

Paweł Cioch: art. 611–626

Radostaw Flejszar: art. 15–46, 64–71, 479¹–505, 505²⁸–505³⁷, 691¹–691⁹

Katarzyna Gajda-Roszczyńska: art. 1–2, 7–11, 477⁸–479

Agnieszka Góra-Błaszczkowska: art. 5–6, 316–424¹², 626¹–626¹³

Agata Harast: art. 425–458, 505¹⁵–505^{27a}

Janusz Jankowski: art. 505¹–505¹⁴

Miłosz Kaczyński: art. 173–183, 477–477⁷, 692–694⁸

Michał Krakowiak: art. 227–315, 716–729

Ireneusz Kunicki: art. 47–54, 72–85, 187–205, 506–525, 610¹–610⁷

Małgorzata Malczyk: art. 86–97, 117–124, 183¹–186, 526–610, 627–691

Maciej Muliński: art. 3, 12–13, 459–476

Mariusz Sorysz: art. 55–63⁴, 98–110, 125–172

Wydawca: Natalia Adamczyk

© **Wydawnictwo C. H. Beck 2013**

Wydawnictwo C. H. Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00–203 Warszawa

Skład i łamanie: Wydawnictwo C. H. Beck
Druk i oprawa: Białostockie Zakłady Graficzne S.A.

ISBN 978-83-255-3885-9

ISBN kompletu (Tom 1–2) 978-83-255-5121-6

ISBN e-book 978-83-255-3886-6

Spis treści

Przedmowa	XI
Wykaz skrótów	XIII
Kodeks postępowania cywilnego	
Tytuł wstępny. Przepisy ogólne	3
Art. 1–14	13
Część pierwsza. Postępowanie rozpoznawcze	132
Księga pierwsza. Proces	132
Tytuł I. Sąd	132
Dział I. Właściwość sądu	132
Przepis wstępny	132
Art. 15	133
Rozdział 1. Właściwość rzeczowa	136
Oddział 1. Podstawy własności	136
Art. 16–18	136
Oddział 2. Wartość przedmiotu sporu	150
Art. 19–26	150
Rozdział 2. Właściwość miejscowa	179
Oddział 1. Właściwość ogólna	179
Art. 27–30	179
Oddział 2. Właściwość przemienna	184
Art. 31–37 ¹	184
Oddział 3. Właściwość wyłączna	195
Art. 38–42	195
Oddział 4. Przepisy szczególne	201
Art. 43–46	201
Dział II. Skład sądu	211
Art. 47–47 ¹	211
Dział III. Wyłączenie sędziego	216
Art. 48–54	216
Tytuł II. Prokurator	235
Art. 55–60	235
Tytuł III. Organizacje pozarządowe	243
Art. 61–63	243
Tytuł IIIa. Państwowa Inspekcja Pracy	246
Art. 63 ¹ –63 ²	246
Tytuł IIIb. Powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów	247
Art. 63 ³ –63 ⁴	247
Tytuł IV. Strony	248
Dział I. Zdolność sądowa i procesowa	248
Art. 64–71	249
Dział II. Współuczestnictwo w sporze	297
Art. 72–74	298

Dział III. Interwencja główna i uboczna	310
Art. 75–83	311
Dział IV. Przeproszenie	324
Art. 84–85	325
Dział V. Pełnomocnicy procesowi	329
Wprowadzenie	329
Art. 86–97	330
Tytuł V. Koszty procesu	358
Dział I. Zwrot kosztów procesu	358
Art. 98–110	358
Dział II. Pomoc prawna z urzędu	384
Art. 111–124	384
Tytuł VI. Postępowanie	397
Dział I. Przepisy ogólne o czynnościach procesowych	397
Rozdział 1. Pisma procesowe	398
Art. 125–130 ⁵	398
Rozdział 2. Doręczenia	419
Art. 131–147	419
Rozdział 3. Posiedzenia sądowe	436
Art. 148–163	436
Rozdział 4. Terminy	450
Art. 164–166	450
Rozdział 5. Uchybienie i przywrócenie terminu	460
Art. 167–172	460
Rozdział 6. Zawieszenie postępowania	468
Art. 173–183	468
Dział II. Postępowanie przed sądami pierwszej instancji	502
Rozdział 1. Mediacja i postępowanie pojednawcze	502
Oddział 1. Mediacja	502
Art. 183 ¹ –183 ¹⁵	502
Oddział 2. Postępowanie pojednawcze	514
Art. 184–186	514
Rozdział 2. Pozew	517
Art. 187–205	517
Rozdział 3. Rozprawa	571
Art. 206–226	574
Dział III. Dowody	607
Rozdział 1. Przedmiot i ocena dowodów	611
Wprowadzenie	611
Art. 227–234	612
Rozdział 2. Postępowanie dowodowe	622
Oddział 1. Przepisy ogólne	622
Wprowadzenie	622
Art. 235–243	622
Oddział 2. Dokumenty	631
Wprowadzenie	631
Art. 244–257	631
Oddział 3. Zeznania świadków	646
Wprowadzenie	646
Art. 258–277	647
Oddział 4. Opinia biegłych	660
Wprowadzenie	660
Art. 278–291	660

Oddział 5. Oględziny	671
Wprowadzenie	671
Art. 292–298	671
Oddział 6. Przesłuchanie stron	675
Wprowadzenie	675
Art. 299–304	676
Oddział 7. Inne środki dowodowe	682
Wprowadzenie	682
Art. 305–309	682
Rozdział 3. Zabezpieczenie dowodów	687
Wprowadzenie	687
Art. 310–315	687
Dział IV. Orzeczenia	691
Rozdział 1. Wyroki	694
Oddział 1. Wydanie wyroku	694
Art. 316–332	694
Oddział 2. Natychmiastowa wykonalność wyroków	724
Art. 333–338	724
Oddział 3. Wyroki zaoczne	731
Art. 339–349	731
Oddział 4. Sprostowanie, uzupełnienie i wykładnia wyroków	742
Art. 350–353	742
Rozdział 1a. Nakazy zapłaty	753
Art. 353 ¹ –353 ²	753
Rozdział 2. Postanowienia sądu	755
Art. 354–362 ¹	755
Rozdział 3. Prawomocność orzeczeń	775
Art. 363–366	775
Dział V. Środki odwoławcze	786
Rozdział 1. Apelacja	787
Art. 367–391	787
Rozdział 1 ¹ . (<i>uchylony</i>)	848
Art. 392–393 ²⁰	848
Rozdział 2. Zażalenie	849
Art. 394–398	849
Dział Va. Skarga kasacyjna	865
Art. 398 ¹ –398 ²¹	866
Dział Vb. Skarga na orzeczenie referendarza sądowego	927
Art. 398 ²² –398 ²³	927
Dział VI. Wznowienie postępowania	932
Art. 399–416 ¹	933
Dział VII. (<i>skreślony</i>)	981
Art. 417–424	981
Dział VIII. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia	981
Art. 424 ¹ –424 ¹²	982
Tytuł VII. Postępowania odrębne	1013
Dział I. Postępowanie w sprawach małżeńskich	1013
Rozdział 1. Przepisy ogólne	1014
Wprowadzenie	1014
Art. 425–435	1015
Rozdział 2. Sprawy o rozwód i o separację	1029
Art. 436–446	1029

Rozdział 3. Inne sprawy	1050
Art. 447–452	1050
Dział II. Postępowanie w sprawach ze stosunków między rodzicami a dziećmi	1055
Art. 453–458	1055
Dział III. Postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych	1065
Wprowadzenie	1066
Rozdział 1. Przepisy ogólne	1070
Art. 459–476	1070
Rozdział 2. Postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy	1105
Art. 477–477 ⁷	1105
Rozdział 3. Postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych	1113
Art. 477 ⁸ –477 ¹⁶	1113
Dział IV. Postępowanie w sprawach o naruszenie posiadania	1132
Art. 478–479	1133
Dział IVa. Postępowanie w sprawach z zakresu ochrony konkurencji	1137
Rozdział 1. (<i>uchylony</i>)	1139
Art. 479 ¹ –479 ²⁷	1139
Rozdział 2. (<i>uchylony</i>)	1139
Art. 479 ²⁸ –479 ³⁵	1139
Dział IVb. Postępowanie w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone	1167
Art. 479 ³⁶ –479 ⁴⁵	1168
Dział IVc. Postępowanie w sprawach z zakresu regulacji energetyki	1178
Art. 479 ⁴⁶ –479 ⁵⁶	1178
Dział IVd. Postępowanie w sprawach z zakresu regulacji telekomunikacji i poczty	1184
Art. 479 ⁵⁷ –479 ⁶⁷	1185
Dział IVe. Postępowanie w sprawach z zakresu regulacji transportu kolejowego	1190
Art. 479 ⁶⁸ –479 ⁷⁸	1190
Dział V. Postępowanie nakazowe i upominawcze	1192
Rozdział 1. Przepisy ogólne	1194
Art. 480–484	1194
Rozdział 2. Postępowanie nakazowe	1195
Art. 484 ¹ –497	1195
Rozdział 3. Postępowanie upominawcze	1224
Art. 497 ¹ –505	1224
Dział VI. Postępowanie uproszczone	1238
Wprowadzenie	1239
Art. 505 ¹ –505 ¹⁴	1240
Dział VII. Europejskie postępowania w sprawach transgranicznych	1260
Rozdział 1. Europejskie postępowanie nakazowe	1261
Art. 505 ¹⁵ –505 ²⁰	1261
Rozdział 2. Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń	1301
Art. 505 ²¹ –505 ^{27a}	1301
Dział VIII. Postępowania elektroniczne	1335
Rozdział 1. Elektroniczne postępowanie upominawcze	1335
Art. 505 ²⁸ –505 ³⁷	1336
Księga druga. Postępowanie nieprocesowe	1358
Tytuł I. Przepisy ogólne	1358
Wprowadzenie	1359
Art. 506–525	1360
Tytuł II. Przepisy dla poszczególnych rodzajów spraw	1397
Dział I. Sprawy z zakresu prawa osobowego	1397

Rozdział 1. Uznanie za zmarłego i stwierdzenie zgonu	1397
Oddział 1. Postępowanie o uznanie za zmarłego	1397
Art. 526–534	1397
Oddział 2. Postępowanie o stwierdzenie zgonu	1403
Art. 535–538	1403
Oddział 3. Uchylenie postanowień orzekających uznanie za zmarłego lub stwierdzenie zgonu	1404
Art. 539–543	1404
Rozdział 2. Ubezwłasnowolnienie	1406
Oddział 1. Przepisy ogólne	1406
Art. 544–547	1406
Oddział 2. Doradca tymczasowy	1409
Art. 548–551	1409
Oddział 3. Postępowanie	1411
Art. 552–560 ¹	1411
Dział II. Sprawy z zakresu prawa rodzinnego, opiekuńczego i kurateli	1420
Rozdział 1. Sprawy małżeńskie	1420
Art. 561–567 ⁵	1420
Rozdział 2. Inne sprawy rodzinne oraz sprawy opiekuńcze	1430
Oddział 1. Przepisy ogólne	1430
Art. 568–578 ¹	1430
Oddział 2. Sprawy z zakresu stosunków między rodzicami a dziećmi ..	1438
Art. 579–584	1438
Oddział 3. Sprawy o przysposobienie	1445
Art. 585–589	1445
Oddział 4. Sprawy z zakresu opieki	1449
Art. 590–598	1449
Oddział 5. Sprawy o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką	1453
Art. 598 ¹ –598 ¹⁴	1453
Oddział 6. Sprawy dotyczące wykonywania kontaktów z dzieckiem ..	1461
Art. 598 ¹⁵ –598 ²¹	1461
Dział III. Sprawy z zakresu prawa rzeczowego	1469
Rozdział 1. Przepisy ogólne	1469
Art. 606–608	1469
Rozdział 2. Stwierdzenie zasiedzenia	1471
Art. 609–610	1471
Rozdział 2a. Przepadek rzeczy	1478
Oddział 1. Przepadek rzeczy na podstawie prawa celnego	1478
Art. 610 ¹ –610 ⁵	1478
Oddział 2. Przepadek pojazdów	1483
Art. 610 ⁶ –610 ⁷	1483
Rozdział 3. Zarząd związany ze współwłasnością i użytkowaniem	1485
Art. 611–616	1485
Rozdział 4. Zniesienie współwłasności	1492
Art. 617–625	1492
Rozdział 5. Ustanowienie drogi koniecznej i służebności przesyłu	1506
Art. 626	1506
Rozdział 6. Postępowanie wieczystoksięgowe	1510
Art. 626 ¹ –626 ¹³	1510
Dział IV. Sprawy z zakresu prawa spadkowego	1534
Przepisy wstępne	1534
Art. 627–632	1534

Rozdział 1. Zabezpieczenie spadku i spis inwentarza	1535
Art. 633–639	1535
Rozdział 2. Przyjęcie lub odrzucenie spadku	1539
Art. 640–645	1539
Rozdział 3. Ogłoszenie testamentu	1540
Art. 646–654	1540
Rozdział 4. Wyjawienie przedmiotów spadkowych	1544
Art. 655–660	1544
Rozdział 5. Przesłuchanie świadków testamentu ustnego	1547
Art. 661–663	1547
Rozdział 6. Sprawy dotyczące wykonawcy testamentu	1548
Art. 664–665	1548
Rozdział 7. Zarząd spadku nie objętego	1549
Art. 666–668	1549
Rozdział 8. Stwierdzenie nabycia spadku i przedmiotu zapisu windykacyjnego	1551
Art. 669–679	1551
Rozdział 9. Dział spadku	1559
Art. 680–689	1559
Rozdział 10. Inne sprawy spadkowe	1566
Art. 690–691	1566
Dział IVa. Sprawy z zakresu przepisów o przedsiębiorstwach państwowych i o samorządzie załogi przedsiębiorstwa państwowego	1567
Art. 691 ¹ –691 ⁹	1568
Dział V. Sprawy depozytowe	1580
Rozdział 1. Złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego	1581
Art. 692–693 ¹⁰	1581
Rozdział 2. Zwrot depozytu sądowego składającemu i wydanie depozytu sądowego uprawnionemu	1593
Art. 693 ¹¹ –693 ¹⁷	1593
Rozdział 3. Postępowanie w sprawach o stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu	1599
Art. 693 ¹⁸ –693 ²²	1599
Dział VI. Postępowanie rejestrowe	1602
Art. 694 ¹ –694 ⁸	1604
Księga trzecia. (<i>uchylona</i>)	1619
Księga czwarta. Postępowanie w razie zaginięcia lub zniszczenia akt	1619
Wprowadzenie	1620
Art. 716–729	1621
Indeks rzeczowy	1633

Przedmowa

Wielkim zaszczytem dla mnie była propozycja objęcia redakcją naukową właśnie oddawanego do rąk Czytelników komentarza.

Staralam się, aby każdy z Autorów, którzy zechcieli wziąć udział w tym projekcie naukowym, zaprezentował własne, indywidualne poglądy. Każdy z nas zatem jest odpowiedzialny za zajęte stanowisko i oddany do druku tekst. Uważam bowiem, że wartością dzieła zbiorowego jest możliwość nieskrępowanego wyrażenia swoich myśli. Każdy z nas zatem mógł stawiać własne tezy oraz wpływać wyłącznie na treść swojej wypowiedzi.

Niemal wszyscy Autorzy łączą pracę naukową z praktyką prawniczą w różnych zawodach: adwokata, radcy prawnego i sędziego. Liczę więc, że największą wartością komentarza będzie możliwość zapoznania się i skorzystania z wiedzy i doświadczenia osób, które z poruszonymi w tekście problemami stykają się na co dzień.

Z tej przyczyny pozwolę sobie w imieniu Współautorów wyrazić nadzieję, że nasz komentarz okaże się przydatny w praktyce wszystkich zawodów prawniczych, a także dla studentów i doktorantów.

Prof. nadzw. dr hab. Agnieszka Góra-Błaszczkowska

Warszawa, 29 marca 2013 r.

Wykaz skrótów

1. Źródła prawa

AsystR	rozporządzenie Min. Spraw Wewnętrznych i Administracji z 28.1.2002 r. w sprawie udzielania pomocy lub asystowania komornikowi przez Policję lub Straż Graniczną przy wykonywaniu czynności egzekucyjnych (Dz.U. Nr 10, poz. 106 ze zm.)
BezpObWodU	ustawa z 18.8.2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz.U. Nr 208, poz. 1240)
BiegSądR	rozp. Min. Sprawiedliwości z 24.1.2005 r. w sprawie biegłych sądowych (Dz.U. Nr 15, poz. 133)
CzynKomR	rozporządzenie Min. Sprawiedliwości z 9.3.1968 r. w sprawie czynności komorników (Dz.U. Nr 10, poz. 52 ze zm.)
d.KPC	rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 29.11.1930 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn. Dz.U. z 1950 r. Nr 43, poz. 394 ze zm.)
EgzAdmU	ustawa z 17.6.1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 1015 ze zm.)
EgzGR	rozporządzenie Min. Sprawiedliwości z 9.3.2006 r. w sprawie egzekucji grzywnien, kar pieniężnych, opłat sądowych i kosztów postępowania w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 42, poz. 288)
EKPC	Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 4.11.1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.)
EmRentyFUSU	ustawa z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.)
EurRadZakłU	ustawa z 5.4.2002 r. o europejskich radach zakładowych (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 1146)
EwidLudU	ustawa z 10.4.1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (tekst jedn. Dz.U. z 2006 r. Nr 139, poz. 993 ze zm.)
EZIGU	ustawa z 4.3.2005 r. o europejskim zgrupowaniu interesów gospodarczych i spółce europejskiej (Dz.U. Nr 62, poz. 551 ze zm.)
FinPublU	ustawa z 27.8.2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.)
FundInwU	ustawa z 27.5.2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz.U. Nr 146, poz. 1546 ze zm.)
FunkKRPU	ustawa z 13.2.1984 r. o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn. Dz.U. z 2002 r. Nr 215, poz. 1823 ze zm.)
GospNierU	ustawa z 21.8.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.)
GwWolnSU	ustawa z 17.5.1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 231, poz. 1965 ze zm.)
InfPracU	ustawa z 7.4.2006 r. o informowaniu pracowników i przeprowadzaniu z nimi konsultacji (Dz.U. Nr 79, poz. 550 ze zm.)
KC	ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 ze zm.)

Wykaz skrótów

KK	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553 ze zm.)
KKW	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. Nr 90, poz. 557 ze zm.)
KM	ustawa z 18.9.2001 r. – Kodeks morski (tekst jedn. Dz.U. z 2009 r. Nr 217, poz. 1689 ze zm.)
KomSEgzU	ustawa z 29.8.1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (tekst jedn. Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376 ze zm.)
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze sprost. i ze zm.)
KP	ustawa z 26.6.1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn. Dz.U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.)
KPC	ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 ze zm.)
KPK	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555 ze zm.)
KPP	Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej z 30.3.2010 r. (Dz.Urz. UE C 83 z 2010 r., s. 389)
KRO	ustawa z 25.2.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 788 ze zm.)
KrRejSU	ustawa z 20.8.1997 r. o Krajowym Rejestrze sądowym (tekst jedn. Dz.U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186 ze zm.)
KSCU	ustawa z 28.7.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.)
KSH	ustawa z 15.9.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. Nr 94, poz. 1037 ze zm.)
KW	ustawa z 20.5.1971 r. – Kodeks wykroczeń (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. Nr 46, poz. 275 ze zm.)
KWU	ustawa z 6.7.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tekst jedn. Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.)
KWyb	ustawa z 5.1.2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz.U. Nr 21, poz. 112 ze zm.)
LekSądU	ustawa z 15.6.2007 r. o lekarzu sądowym (Dz.U. Nr 123, poz. 849 ze zm.)
LikwDepU	ustawa z 18.10.2006 r. o likwidacji niepodjętych depozytów (Dz.U. Nr 208, poz. 1537 ze zm.)
MPPOiP	Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych z 19.12.1966 r. (Dz.U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167)
NabNierCudzU	ustawa z 24.3.1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców (tekst jedn. Dz.U. z 2004 r. Nr 167, poz. 1758 ze zm.)
NielU	ustawa z 26.10.1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. Nr 33, poz. 178 ze zm.)
ObrInFinU	ustawa z 29.7.2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. Nr 211, poz. 1384 ze zm.)
ObszMorsU	ustawa z 21.3.1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (tekst jedn. Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1502 ze zm.)
OchrDanOsU	ustawa z 29.8.1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jedn. Dz.U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 ze zm.)
OchrInfNiejU	ustawa z 5.8.2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz.U. Nr 182, poz. 1228 ze zm.)
OchrKonkU	ustawa z 16.2.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zm.)
OchrLokU	ustawa z 21.6.2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 31, poz. 266 ze zm.)

OchrZdrPsychU	ustawa z 19.8.1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jedn. Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375 ze zm.)
OchrZwU	ustawa z 21.8.1997 r. o ochronie zwierząt (tekst jedn. Dz.U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002 ze zm.)
OfertaPublU	ustawa z 29.7.2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (tekst jedn. Dz.U. z 2009 r. Nr 185, poz. 1439 ze zm.)
OFEU	ustawa z 28.8.1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. Nr 34, poz. 189 ze zm.)
OrdPod	ustawa z 29.8.1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 749 ze zm.)
PIPU	ustawa z 13.4.2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 404 ze zm.)
PodpElektrU	ustawa z 18.9.2001 r. o podpisie elektronicznym (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 262)
PomOsobAlimU	ustawa z 7.9.2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 1228 ze zm.)
PomR	rozporządzenie Prezesa RM z 18.3.2004 r. w sprawie udzielania pomocy lub asystowania komornikowi przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego lub Agencję Wywiadu przy wykonywaniu czynności egzekucyjnych (Dz.U. Nr 49, poz. 469)
PomSpołU	ustawa z 12.3.2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 182 ze zm.)
PostGrupU	ustawa z 17.12.2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym (Dz.U. z 2010 r. Nr 7, poz. 44)
PPU	ustawa z 25.9.1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (tekst jedn. Dz.U. z 2002 r. Nr 112, poz. 981 ze zm.)
PrAdw	ustawa z 26.5.1982 r. – Prawo o adwokaturze (tekst jedn. Dz.U. z 2009 r. Nr 146, poz. 1188 ze zm.)
PrASC	ustawa z 29.9.1986 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (tekst jedn. Dz.U. z 2011 r. Nr 212, poz. 1264 ze zm.)
PrAut	ustawa z 4.2.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jedn. Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 ze zm.)
PrBank	ustawa z 29.8.1997 r. – Prawo bankowe (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 1376 ze zm.)
PrBud	ustawa z 7.7.1994 r. – Prawo budowlane (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 ze zm.)
PrCel	ustawa z 19.3.2004 r. – Prawo celne (Dz.U. Nr 68, poz. 622 ze zm.)
PrCzek	ustawa z 28.4.1936 r. – Prawo czekowe (Dz.U. Nr 37, poz. 283 ze zm.)
PrDew	ustawa z 27.7.2002 r. – Prawo dewizowe (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 826)
PrEnerg	ustawa z 10.4.1997 r. – Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 1059)
PrFarm	ustawa z 6.9.2001 r. – Prawo farmaceutyczne (tekst jedn. Dz.U. z 2008 r. Nr 45, poz. 271 ze zm.)
PrGeod	ustawa z 17.5.1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. Nr 193, poz. 1287 ze zm.)
PrNot	ustawa z 14.2.1991 r. – Prawo o notariacie (tekst jedn. Dz.U. z 2008 r. Nr 189, poz. 1158 ze zm.)
ProkGenSPU	ustawa z 8.7.2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz.U. Nr 169, poz. 1417 ze zm.)

Wykaz skrótów

PrŁow	ustawa z 13.10.1995 r. – Prawo łowieckie (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 127, poz. 1066 ze zm.)
ProkU	ustawa z 20.6.1985 r. o prokuraturze (tekst jedn. Dz.U. z 2011 r. Nr 270, poz. 1599 ze zm.)
PrOchrŚrod	ustawa z 27.4.2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jedn. Dz.U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.)
PrPomU	ustawa z 17.12.2004 r. o prawie pomocy w postępowaniu w sprawach cywilnych prowadzonym w państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz pomocy w celu ugodowego załatwienia sporu przed wszczęciem takiego postępowania (Dz.U. z 2005 r. Nr 10, poz. 67 ze zm.)
PrPostSAdm	ustawa z 30.8.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 270 ze zm.)
PrPras	ustawa z 26.1.1984 r. – Prawo prasowe (Dz.U. Nr 5, poz. 24 ze zm.)
PrPrywM	ustawa z 4.2.2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz.U. Nr 80, poz. 432)
PrPrzew	ustawa z 15.11.1984 r. – Prawo przewozowe (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 1173 ze zm.)
PrRDrog	ustawa z 20.6.1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 1137 ze zm.)
PrSpółdz	ustawa z 16.9.1982 r. – Prawo spółdzielcze (tekst jedn. Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 ze zm.)
PrStow	ustawa z 7.4.1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (tekst jedn. Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855 ze zm.)
PrTel	ustawa z 16.7.2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (Dz.U. Nr 171, poz. 1800 ze zm.)
PrUpN	ustawa z 28.2.2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 1112 ze zm.)
PrUSP	ustawa z 27.7.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.)
PrWeksl	ustawa z 28.4.1936 r. – Prawo wekslowe (Dz.U. Nr 37, poz. 282 ze zm.)
PrWłPrzem	ustawa z 30.6.2000 r. – Prawo własności przemysłowej (tekst jedn. Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117 ze zm.)
PrZamPubl	ustawa z 29.1.2004 r. – Prawo zamówień publicznych (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.)
PWKPC	Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania cywilnego z 17.11.1964 r. (Dz.U. Nr 43, poz. 297 ze zm.)
RadPrU	ustawa z 6.7.1982 r. o radcach prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. Nr 10, poz. 65 ze zm.)
RegProkR	rozporządzenie Min. Sprawiedliwości z 24.3.2010 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz.U. Nr 49, poz. 296 ze zm.)
RegSądR	rozporządzenie Min. Sprawiedliwości z 23.2.2007 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. Nr 38, poz. 249 ze zm.)
RPOU	ustawa z 15.7.1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.)
RPrU	ustawa z 6.7.1982 r. o radcach prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. Nr 10, poz. 65 ze zm.)
RzeczPatU	ustawa z 11.4.2001 r. o rzecznikach patentowych (tekst jedn. Dz.U. z 2011 r. Nr 155, poz. 925)
SamGminU	ustawa z 8.3.1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.)

SamZaŹU	ustawa z 25.9.1981 r. o samorządzie załogi przedsiębiorstwa państwowego (Dz.U. Nr 24, poz. 123 ze zm.)
SkargStrU	ustawa z 17.6.2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. Nr 179, poz. 1843 ze zm.)
SKOKU	ustawa z 14.12.1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz.U. z 1996 r. Nr 1, poz. 2 ze zm.)
SlCywU	ustawa z 21.11.2008 r. o służbie cywilnej (Dz.U. Nr 227, poz. 1505 ze zm.)
SNU	ustawa z 23.11.2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.)
SpisInwR	rozporządzenie Min. Sprawiedliwości z 1.10.1991 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania przy zabezpieczaniu spadku i sporządzaniu spisu inwentarza (Dz.U. Nr 92, poz. 411)
SpółdzEurU	ustawa z 22.7.2006 r. o spółdzielni europejskiej (Dz.U. Nr 149, poz. 1077 ze zm.)
SpółdzMieszkU	ustawa z 15.12.2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (tekst jedn. Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm.)
SUSU	ustawa z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.)
SwobDziałGospU	ustawa z 2.7.2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 ze zm.)
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana Dz.Urz. UE C 326 z 26.10.2012 r., s. 47; dawniej TWE – Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską)
TrKolejU	ustawa z 28.3.2003 r. o transporcie kolejowym (tekst jedn. Dz.U. z 2007 r. Nr 16, poz. 94 ze zm.)
TUE	Traktat o Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana Dz.Urz. UE C 326 z 26.10.2012 r., s. 13)
UczPracSpU	ustawy z 25.4.2008 r. o uczestnictwie pracowników w spółce powstałej w wyniku transgranicznego połączenia się spółek (Dz.U. Nr 86, poz. 525)
WłLokU	ustawa z 24.6.1994 r. o własności lokali (tekst jedn. Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903 ze zm.)
WolontariatU	ustawa z 24.4.2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zm.)
WspRodzU	ustawa z 9.6.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 135 ze zm.)
WychTrzeźwU	ustawa z 26.10.1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 1356 ze zm.)
WyrMedU	ustawa z 20.5.2010 r. o wyrobach medycznych (Dz.U. Nr 107, poz. 679 ze zm.)
ZabFinU	ustawa z 2.4.2004 r. o niektórych zabezpieczeniach finansowych (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 942 ze zm.)
ZakłKsWInfR	rozporządzenie Min. Sprawiedliwości z 20.8.2003 r. w sprawie zakładania i prowadzenia ksiąg wieczystych w systemie informatycznym (Dz.U. Nr 162, poz. 1575 ze zm.)
ZastRejU	ustawa z 6.12.1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (tekst jedn. Dz.U. z 2009 r. Nr 67, poz. 569 ze zm.)
ZNKU	ustawa z 16.4.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jedn. Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.)
ZwZawU	ustawa z 23.5.1991 r. o związkach zawodowych (tekst jedn. Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854 ze zm.)

2. Organy i instytucje

ETPC	Europejski Trybunał Praw Człowieka
ETS	Europejski Trybunał Sprawiedliwości
NSA	Naczelny Sąd Administracyjny
SA	Sąd Apelacyjny
SAmop	Sąd Antymonopolowy
SN	Sąd Najwyższy
SN(7)	Sąd Najwyższy w składzie siedmiu sędziów
SOKiK	Sąd ochrony konkurencji i konsumentów
TK	Trybunał Konstytucyjny
TSUE	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
WSA	wojewódzki sąd administracyjny

3. Publikatory i czasopisma

ADR	ADR. Arbitraż i Mediacja. Kwartalnik Polskiego Towarzystwa Sądownictwa Polubownego
AUL	Acta Universitatis Lodzianis
AUNC	Acta Universitatis Nicolai Copernici
AUWr	Acta Universitatis Wratislaviensis
BMS	Biuletyn Ministerstwa Sprawiedliwości
BSN	Biuletyn Sądu Najwyższego
DPP	Demokratyczny Przegląd Prawniczy
Dz.U.	Dziennik Ustaw
Dz.Urz. Min. Sprawiedliwości	Dziennik Urzędowy Ministra Sprawiedliwości
Dz.Urz.	Dziennik Urzędowy
EPS	Europejski Przegląd Sądowy
Gł. Pr.	Głos Prawa
Gł. Sąd.	Głos Sądownictwa
GP	Gazeta Prawna
GS	Gazeta Sądowa
GSP	Gdańskie Studia Prawnicze
GSW	Gazeta Sądowa Warszawska
Jur.	Jurysta
KPP	Kwartalnik Prawa Prywatnego
KSP	Krakowskie Studia Prawnicze
KZS	Krakowskie Zeszyty Sądowe
M.P.	Monitor Polski
MoP	Monitor Prawniczy
MoPB	Monitor Prawa Bankowego
MoPod	Monitor Podatkowy
MoPr	Monitor Prawa Pracy
NP	Nowe Prawo
NPC	Nowy Proces Cywilny
NPN	Nowy Przegląd Notarialny
OSA	Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSAB	Orzecznictwo Sądów Apelacji Białostockiej
OSAK	Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Katowicach
OSAW	Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
OSG	Orzecznictwo w sprawach Gospodarczych
OSNAPiUS	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Zbiór Urzędowy. Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNC	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna

OSNC-ZD	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna. Zeszyt dodatkowy
OSNCP	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNPG	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Wydawnictwo Prokuratury Generalnej
OTK-A	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego – Seria A
Pal.	Palestra
PB	Prawo Bankowe
PG	Prawo Gospodarcze
PE	Problemy Egzekucji
PES	Problemy Egzekucji Sądowej
PIp	Państwo i Prawo
PIZS	Praca i Zabezpieczenie Społeczne
POP	Przegląd Orzecznictwa Podatkowego
POSAG	Przegląd Orzecznictwa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
PPC	Polski Proces Cywilny
PPE	Przegląd Prawa Egzekucyjnego
PPH	Przegląd Prawa Handlowego
PPiA	Przegląd Prawa i Administracji
PP	Prawo Pracy
Pr. Sp.	Prawo Spółek
Prok. i Pr.	Prokuratura i Prawo
Prz. Sejm.	Przegląd Sejmowy
PS	Przegląd Sądowy
PUG	Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
R. Pr.	Radca Prawny
Rej.	Rejent
RPE	Ruch Prawniczy i Ekonomiczny
RPEiS	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
Rzeczp.	Rzeczpospolita
SC	Studia Cywilistyczne
SI	Studia Iuridica
Sł. Prac.	Służba Pracownicza
SP	Studia Prawnicze
SPE	Studia Prawno-Ekonomiczne
ST	Samorząd Terytorialny
SZN UMCS	Studenckie Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej
TPP	Transformacje Prawa Prywatnego
Zb. Orz.	Zbiór Orzeczeń
ZNASW	Zeszyty Naukowe Akademii Spraw Wewnętrznych
ZNUAM	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Łodzi
ZNUMK	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu
ZNSA	Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego
ZIBPS	Zeszyty Naukowe Instytutu Badania Prawa Sądowego
ZNUJ	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego
ZNUŁ	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego
ZPUKSW	Zeszyty Prawnicze Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego
Wok.	Wokanda

4. Inne

art.	artykuł
BTE	bankowy tytuł egzekucyjny
CBOSA	Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych
cyt.	cytowany (-a, -e); cytat